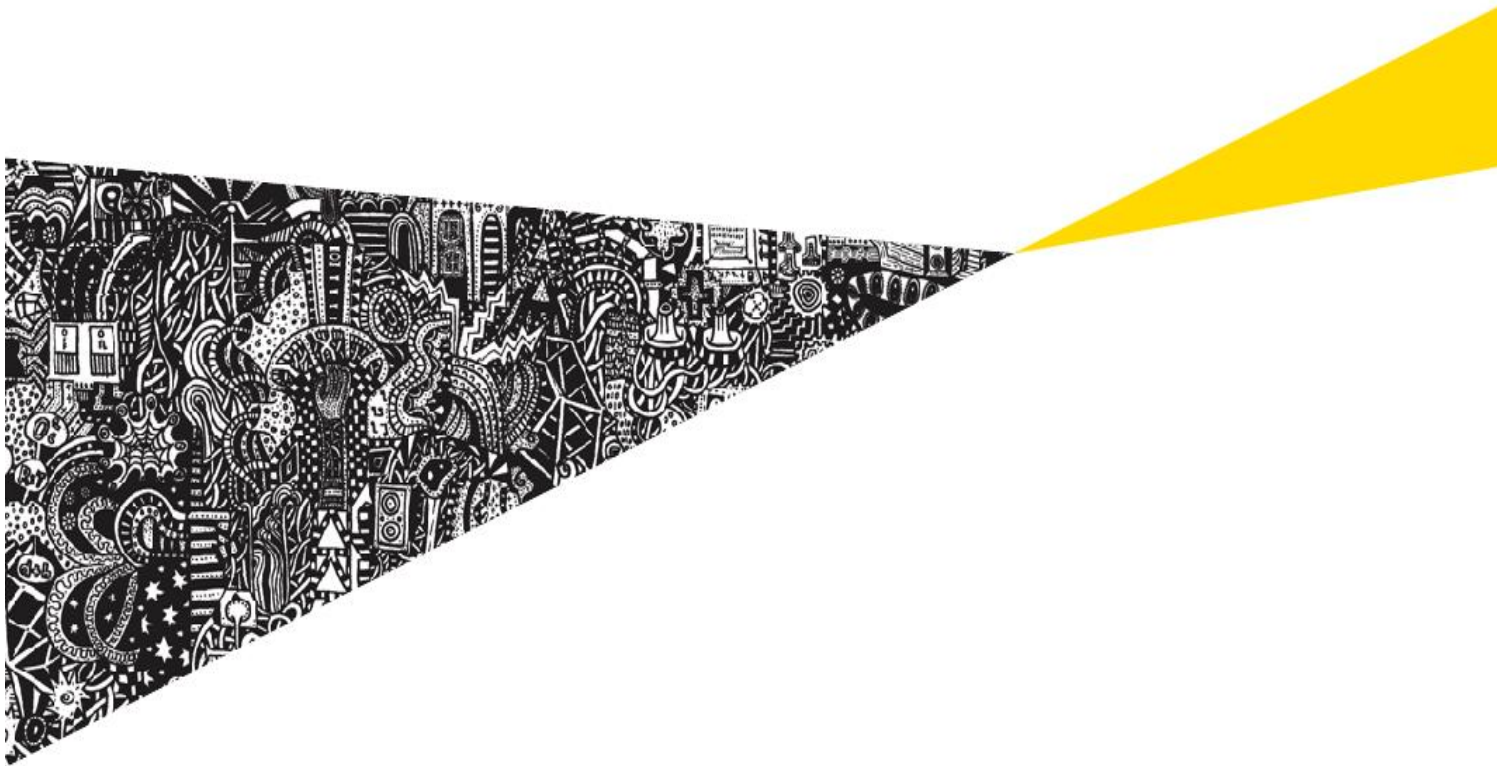

Jönköpings kommun

Granskning av delårsbokslut 2009

Genomförd på uppdrag av revisorerna

13 oktober 2009

Helena Patrikson
Inger Andersson
Susanne Karlsson
Jonas Leander
Marcus Wernborg
Carin Jesenicnik

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1 Bakgrund	3
2.2 Granskningens syfte och omfattning	3
2.3 Metod.....	3
3. Rättvisande räkenskaper	4
3.1 Bokslutsprocessen.....	4
3.2 Väsentliga iakttagelser och funna fel.....	4
3.3 Bedömning	5
4. Resultatanalys	6
4.1 Översiktlig sammanställning	6
4.2 Utfall delårsrapport 2009.....	6
4.3 Prognos för helåret 2009	7
4.4 Nämndernas nettokostnad.....	8
4.5 Bedömning	10
5. Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning	11
5.1 Finansiella mål.....	11
5.2 Verksamhetsmål	12
5.3 Balanskravet.....	14
5.4 Bedömning	14

1. Sammanfattning

Vi har av de förtroendevalda revisorerna i Jönköpings kommun fått i uppdrag att genomföra en översiktlig granskning av kommunens delårsrapport per 2009-08-31.

Rapportens syfte gällande delårsbokslutet är att vara en del av det underlag som revisorerna använder inför sitt ställningstagande i revisionsberättelsen vid räkenskapsårets slut.

Granskningen har sin utgångspunkt i den lämnade delårsrapporten.

De väsentligaste bedömningarna och iakttagelserna är följande:

- Räkenskaperna visar i allt väsentligt ett rättvisande resultat för perioden januari-augusti 2009 samt en rättvisande ställning per 31 augusti 2009.
- Prognosen innehåller ett antal osäkerhetsfaktorer. Vår bedömning är att de antaganden och beräkningar som prognosen är baserade på är rimliga, med hänsyn till vad som var känt då prognosen upprättades samt då denna rapport avlämnas.
- Mot bakgrund av att ett stort antal mål inte har kunnat mätas samt att ett antal mål inte bedöms kunna nås för helåret är det svårt bedöma måluppfyllelse för god ekonomisk hushållning.
- En samlad analys och utvärdering av om måluppfyllelsen bedöms vara förenlig med god ekonomisk hushållning borde framgå av delårsrapporten.
- Balanskravet, enligt kommunallagens regler, uppfylls både i avlämnad delårsrapport samt i prognosen för helåret 2009. Dock konstateras att även mindre avvikelser i förhållande till prognostiserat utfall kan resultera i ett underskott för verksamhetsåret 2009.
- Då åtstramningar av ekonomin sker är det av vikt att övriga verksamhetsmål noggrant följs eller anpassas så att verksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med långsiktiga verksamhetsmål och långsiktig ekonomisk stabilitet.
- Delårsrapporten bör vara en del i kommunens styrprocess. Tidpunkt för upprättande bör anpassas så att den är en naturlig del i uppföljning mot budget.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Vi har av de förtroendevalda revisorerna i Jönköpings kommun fått i uppdrag att genomföra en översiktlig granskning av kommunens delårsrapport per 2009-08-31.

2.2 Granskningens syfte och omfattning

Enligt kommunallagen är det de förtroendevalda revisorenas uppgift att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen av delårsbokslutet är en översiktlig granskning som är begränsad i förhållande till den granskning som sker vid årsbokslutet.

Rapportens syfte gällande delårsbokslutet är att vara en del av det underlag som revisorerna använder inför bedömningen av delårsrapporten samt sitt ställningstagande i revisionsberättelsen vid räkenskapsårets slut.

Granskningen har sin utgångspunkt i den lämnade delårsrapporten, som avser hela kommunen. Den har koncentrerats till att bedöma väsentliga poster i delårsbokslutet och analys av resultat mot budget och prognos. I granskningen ingår kommunens verksamhet exklusive de kommunala bolagen och koncernredovisningen.

Granskningen innebär att iakttagelser vid granskningen av delårsrapport och årsredovisningen 2008 har följts upp. Dessutom är den en förberedelse inför granskningen av årsredovisningen 2009. Iakttagelser som noterats i denna rapport påverkar granskningens fortsatta inriktning under hösten.

Samtliga belopp i rapporten är mnkr.

2.3 Metod

Granskningen har i enlighet med god revisionssed varit översiktlig och bygger på intervjuer, analytisk granskning av resultaträkningen, jämförelser mot budget och föregående år samt genomgång och avstämning av balansräkningens väsentligaste poster och prognosunderlag.

Granskningen är utförd med särskilt beaktande av den kommunala särarten. En revision innefattar att granska ett urval av underlag för belopp och annan information i räkenskaphandlingarna. I revisionen ingår också att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Planeringen är genomförd med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys. Det innebär att vi har koncentrerat våra insatser där risken för väsentliga fel är störst. Riskbedömningen påverkas bl.a. av posternas storlek, mängden transaktioner samt förekomst av komplexa transaktioner och svåra bedömningar.

Rapporten har begränsats till väsentliga iakttagelser.

3. Rättvisande räkenskaper

En förutsättning för att kunna göra en bedömning om kommunens ekonomi är i balans är att räkenskaperna är rättvisande. Detta innebär att samma redovisningsprinciper ska tillämpas vid såväl delårsbokslut som årsbokslut.

3.1 Bokslutsprocessen

Jönköpings Kommun upprättar ett delårsbokslut samt ett årsbokslut. Under året upprättas tre budgetuppföljningsrapporter. Stadskontorets ekonomiavdelning ger ut bokslutsanvisningar för delårsbokslut och årsbokslut.

Delårsrapporten är upprättad efter samma redovisningsprinciper som årsbokslutet 2008 och föregående års delårsrapport samt uppfyller i allt väsentligt gällande lagkrav, rekommendationer och anvisningar.

I tidigare rapporter har framkommit att delar av bokslutsprocessen sker med hjälp av kalkylprogrammet excel och att redovisningssystemet inte används i den omfattning som är önskvärt. Detta har särskilt gällt de affärsdrivande verksamheterna. Under 2009 har förbättringar skett och redovisningssystemet används i ökad utsträckning. Ett fortsatt arbete för att minimera manuell hantering innebär på sikt större säkerhet i bokslutsprocessen. Fr.o.m. 2009 särredovisas verksamheten för Avfallsanläggning Hult.

Även när det gäller bokslutsdokumentationens kvalitet har förbättringar skett. Då bokslutsbilagorna nu även innehåller föregående års belopp innebär det att väsentliga avvikelser mellan åren kan följas upp och analyseras.

I samband med delårsbokslutet bokför Stadskontorets ekonomiavdelning bokslutstransaktioner efter de underlag man erhållit från respektive nämnd i den skattefinansierade verksamheten. Det innebär att det resultat som respektive nämnd redovisar i sitt eget delårsbokslut kan avvika från det resultat som redovisas i kommunens delårsrapport.

Rutinerna vid upprättande av årsbokslutet respektive delårsbokslutet är till vissa delar olika. Större enhetlighet ökar säkerheten i bokslutsprocessen.

Stadskontorets ekonomiavdelning sammankallar regelbundet redovisningsansvariga samt ekonomichefer i olika grupper för att gå igenom frågor, nyheter m.m. inom ekonomi- och redovisningsområdet.

3.2 Väsentliga iakttagelser och funna fel

- Investeringsbidrag SMoT-huset

Jönköpings kommun lämnar ett årligt investeringsbidrag, 20 mnkr, till SMoT-huset. I delårsbokslutet finns ingen del av investeringsbidraget beaktat. För perioden januari- augusti uppgår kostnaden till 13 mnkr. I prognosen är hänsyn tagen till hela beloppet.

- Engångsutdelning från Sveriges Kommuner och Landsting

SKL har beslutat om en engångsutdelning till sina medlemmar. Jönköpings kommun kommer att erhålla 7 mnkr. För perioden januari-augusti uppgår intäkten till 5 mnkr. Detta har inte beaktats i delårsbokslutet men ingår i prognosen för helåret.

- Moms parkeringsavgifter

Enligt ett förhandsbesked från Skatterättsnämnden ska kommuner redovisa moms på parkeringsintäkter. Överklagande har skett till Regeringsrätten så rättsläget är inte helt klarlagt ännu. Det har inte skett någon reservering för minskade intäkter i delårsbokslutet. Däremot har parkeringsintäkterna i prognosen reducerats med 4 mnkr.

- Anläggningsregistret

I likhet med tidigare år kan en avstämning mellan redovisningssystemets huvudbok och anläggningsregistret endast ske vid årsskiftet.

I övrigt har inga väsentliga fel eller iakttagelser noterats i granskningen av kommunens delårsbokslut per den 31 augusti 2009.

3.3 Bedömning

Sammantaget innebär avvikelserna ovan att kommunen redovisar ett för högt resultat med 8 mnkr. Detta belopp ska ses mot bakgrund av totalt resultat som uppgår till 256 mnkr. Vi anser därför att räkenskaperna i allt väsentligt visar ett rättvisande resultat för perioden januari-augusti 2009 samt en rättvisande ställning per 31 augusti 2009.

Delårsrapporten upprättas i enlighet med de krav som finns i Lagen om kommunal redovisning.

De dokument som utgör främsta styrinstrumenten i kommunen bedöms vara budgetuppföljningsrapporterna. Vår bedömning är att delårsrapporten bör vara en del i kommunens styrprocess. Tidpunkt för upprättande bör anpassas så att den är en naturlig del i uppföljning mot budget.

4. Resultatanalys

4.1 Översiktlig sammanställning

	Utfall 090831	Utfall 080831	Prognos 2009	Budget 2009	Avvikelse prognos - budget
Nettokostnad från nämnderna	-3 563	-3 437	-5 497	-5 563	66
Kommungemensamt	235	201	204	182	22
Skattefinansierad verksamhet	-3 328	-3 236	-5 293	-5 381	88
Affärsdrivande verksamhet	14	20	-2	0	-2
Verksamhetens nettokostnad	-3 314	-3 216	-5 295	-5 381	87
Skatteintäkter	3 018	2 916	4 702	4 782	-81
Generella statsbidrag och utjämning	556	541	671	671	0
Finansiellt netto	-4	2	-7	-15	8
Periodens resultat	256	242	71	58	14

4.2 Utfall delårsrapport 2009

Resultatet under perioden januari – augusti 2009 har påverkats av ett antal engångseffekter, vilka bl.a. är följande:

- Återbetalning från Fora Försäkring

För 2009 har Fora Försäkring beslutat att återbetala delar av premierna för avtalsgruppförsäkring m.m. Det innebär för Jönköpings Kommun en återbetalning uppgående till 15 mnkr för perioden januari - augusti 2009.

- Resultat exploateringsfastigheter och övriga realisationsvinster

Resultatet från försäljning av exploateringsfastigheter och övriga realisationsvinster uppgår i delårsrapporten till 54 mnkr och ingår i resultatet ovan.

Investeringarna uppgår för den skattefinansierade verksamheten till 377 mnkr. Det är endast 48% av budgeterade anslag. Vid årsskiftet beräknas investeringarna uppgå till 650 mnkr, vilket är 83% av investeringsbudgeten för helåret.

4.3 Prognos för helåret 2009

Prognosen för helåret 2009 visar ett överskott på 71 mnkr. Den utgår från den prognos som lämnades i budgetuppföljningsrapport 2 (2009-06-11) och visade ett överskott uppgående till 24 mnkr. I samband med att delårsrapporten upprättats har nämnderna justerat prognosen. Utöver detta har prognosen för skattintäkter förbättrats med 34 mnkr.

Det finns ett antal osäkra faktorer i den senast upprättade helårsprognosen:

- *Förändringar i skatteprognosen*

Skatteprognosen har förändrats under året. Med tanke på konjunkturläget finns osäkerhet kring skatteintäkterna.

- *Semesterlöneskuldens storlek - Uttag av semesterdagar*

Uttag av semesterdagar påverkar semesterlöneskuldens storlek och därmed utfallet för årsresultatet. Med tanke på att personalkostnader är den största kostnadsposten för kommunen kan detta innebära väsentliga belopp.

- *Utveckling av försörjningsstödet*

Den rådande lågkonjunkturen påverkar utvecklingen av försörjningsstöden. Det finns en viss eftersläpning mellan varsel och behov av försörjningsstöd, varför denna post är svår att bedöma.

- *Följsamhet tilldelade ramar*

En förutsättning för att prognosen ska hålla är att respektive nämnd ser till att de ekonomiska ramarna hålls. Inom nämnderna finns en medvetenhet om återhållsamhet när det gäller inköp och anställningar.

Samtliga löneavtal är klara för 2009 och utgör därför inte en osäkerhetsfaktor i prognosen.

4.4 Nämndernas nettokostnad

	Utfall 090831	Utfall 080831	Prognos 2009	Budget 2009	Avvikelse prognos - budget
Skattefinansierad verksamhet					
Kommunfullmäktige, kommunstyrelse	197	190	332	349	16
Stadsbyggnadsnämnd	73	72	117	117	
Miljönämnd	4	5	13	13	
Teknisk nämnd	105	111	190	188	-2
Reavinster	-54	-46	-64	-20	44
Skol- och barnomsorgsnämnd	1 321	1 265	1 999	1 993	-6
Gymnasienämnd	385	364	572	570	-2
Kulturnämnd	52	54	85	85	
Fritidsnämnd	86	83	134	134	
Socialnämnd	1 393	1 340	2 138	2 134	-4
Ospecificerad budgetavvikelse			-20		20
Summa	3 563	3 437	5 496	5 563	66

Ovan framgår utfall per nämnd jämfört med föregående delårsrapport samt avvikelsen mellan helårsprognos och budget. Större avvikelser kommenteras nedan:

Kommunfullmäktige/kommunstyrelse

Verksamheterna har endast förbrukat 56% av budgeten då delårsrapporten upprättas. Riktvärdet efter 8 månader är 67%: Ej bokfört under perioden januari – augusti 2009 är investeringsbidraget till SMoT samt återbetalning av medlemsavgift från SKL. Det som bidrar till överskottet är även att bidraget från Valmyndigheten för Europaparlamentsvalet överskred kostnaderna samt att miljömålsarbetet inte har kommit igång ännu.

Teknisk nämnd

Under året har en omorganisation skett. Ekonomiavdelningen har centraliserats och man ser över rutiner för styrning och uppföljning av verksamheten.

Avfallsverksamheten visar ett resultat på 10 mnkr medan negativa resultat redovisas för VA-verksamheten, 2 mnkr och avfallsanläggningen i Hult 1,5 mnkr.

Skol- och barnomsorgsnämnd

Nettokostnad:

	Utfall 090831	Utfall 080831	Prognos 2009	Budget 2009	Avvikelse prognos - budget
Förvaltningsövergripande verksamhet	132	122	202	188	-14
Förskola/familjedaghem	413	384	635	641	6
Skolbarnsomsorg	93	89	143	143	
Grundskola	634	622	943	945	2
Särskola	35	33	54	53	-1
Kulturskola	16	15	23	23	
Totalt	1 321	1 265	1 999	1 993	-6

Skol- och barnomsorgsnämnden vet först under september månad antalet elever och därmed de ramar som gäller under hösten. På grund av detta är det svårt att prognostisera årsresultatet. Nämnden har arbetat med att begränsa kostnaderna under året och man har löpande uppföljning för respektive enhet. Under året har rehabiliterings- och omställningskostnader för personal uppgått till högre belopp än tidigare år.

Överskott finns inom förskola/familjedaghem. Detta överskott beräknas minska under hösten.

Socialnämnd

Nettokostnad:

	Utfall 090831	Utfall 080831	Prognos 2009	Budget 2009	Avvikelse prognos - budget
Gemensam verksamhet	29	29	46	48	2
Försörjningsstöd inkl samsätsättn.åtgärder	104	92	168	144	-25
Övrig individ- och familjeomsorg	174	165	264	252	-12
Särskild kollektivtrafik	31	31	48	49	1
Omsorgsfunktionen	223	209	328	326	-2
Äldreomsorg	709	692	1 070	1 096	26
Insatser psykiskt o fysiskt funktionshindrade	134	132	213	219	6
Flykting- och invandrarverksamhet	-12	-11			
Totalt	1 393	1 340	2 138	2 134	-4

Försörjningsstöd och övrig individ- och familjeomsorg visar ett prognostiserat underskott uppgående till 37 mnkr. Under 2009 har i snitt 131 fler hushåll försörjningsstöd jämfört med 2008. Ökade kostnader för institutionsvård, kostnader för avveckling av Lövingstorp samt låg beläggning på Södergården bidrar till underskottet.

När det gäller äldreomsorgen har extra budgetmedel lämnats för att ta bort oönskade deltider och delade turer, 10 mnkr. Nämnden bedömer att dessa medel inte kommer att användas under året. Under 2009 visar de flesta resultatenheterna överskott.

Övrigt

Den ospecificerade budgetavvikelsen, uppgående till 20 mkr, är en bedömning som sker av Stadskontorets ekonomiavdelning. I delårsrapporten innebär det att man prognostiserar ett 20 mnkr högre resultat än om samtliga nämnders prognoser hade summerats.

4.5 Bedömning

De avvikelser som finns i resultaträkningen mellan utfall och budget för perioden har i allt väsentligt kunnat analyseras och trovärdiga och rimliga förklaringar finns.

Prognosen innehåller ett antal osäkerhetsfaktorer. Vår bedömning är att de antaganden och beräkningar som prognosen är baserade på är rimliga, med hänsyn till vad som var känt då prognosen upprättades. Inget, som väsentligt påverkar prognosen, har framkommit under vår granskning.

Med tanke på den låga investeringstakt som funnits under de första åtta månaderna är det osäkert om investeringsprognosen kommer att uppnås.

Då åtstramningar av ekonomin sker är det av vikt att övriga verksamhetsmål noggrant följs eller anpassas så att verksamheten bedrivs på ett sätt som är förenlig med långsiktiga verksamhetsmål och långsiktig ekonomisk stabilitet.

5. Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning

Utgångspunkten för Jönköpings kommuns styrning är att uppnå god hushållning. Budgeten och flerårsplanen är kommunens viktigaste styrdokument. Här formuleras vision och mål samt handlingsplaner för hur områden ska förbättras och utvecklas.

Revisorerna ska granska och bedöma måluppfyllelsen.

5.1 Finansiella mål

Kommunfullmäktige har fastställt följande finansiella mål:

Mål	Måluppfyllelse (prognos)
Det årliga resultatet för den skattefinansierade verksamheten ska fr.o.m. 2009 motsvara lägst 1,5% av kommunens intäkter av skatt och kommunalekonomisk utjämning.	Bedöms uppfyllas
Kostnaderna för den affärsdrivande verksamheten, VA och avfallshanteringen, ska i sin helhet finansieras med avgifter.	Tillsammans bedöms verksamheterna uppfylla målen, dock inte VA eller Hult var för sig
Kommunens skattesats ska hållas på oförändrad nivå fr.o.m. 2009.	Uppfylls
Kommunens soliditet, d.v.s. andelen tillgångar som finansieras med eget kapital, ska uppgå till minst 50%.	Bedöms uppfyllas

5.2 Verksamhetsmål

I delårsrapporten redovisas 22 verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning. Ett antal av de mål som saknar mätning i delårsrapporten kommer att följas upp i årsredovisningen.

Målen sorteras under de rubriker/ämnesområden som finns i gällande kommunprogram. I verksamhets- och investeringsplanen för 2009 framgår vilka nämnder som är berörda av respektive mål.

Mål	Måluppfyllelse
Minskning antal sjukdagar med 10% 2008-2011	Bedöms uppfyllas
Arbetsförebyggande åtgärder till personer med försörjningsstöd. Mer än hälften till arbete eller utbildning till år 2011	Delvis uppfyllt. 45%
Positiv utveckling och goda möjligheter i hela kommunen	
Jönköpings kommun bland de 10 bästa avseende systerkommuner	Senare mätning
Ökning av antal besökare på Folkbiblioteken med 10% till år 2011	Delvis uppfyllt
Aktiva (7-25 år) i föreningslivet fler än 41 000.	Bedöms uppfyllas.
Antal anställda med utländsk bakgrund minst 15% år 2011	Senare mätning
Högt betyg på ideala bostadsförhållanden från minst 14% av medborgarna	Senare mätning
Högt betyg på trygghet från minst 34% av medborgarna	Senare mätning
Högt betyg på tillgång till kulturaktiviteter från minst 45% av medborgarna	Senare mätning
Högt betyg på fritidsaktiviteter från minst 60% av medborgarna	Senare mätning
Högt betyg på skötsel av gator och vägar från minst 26% av medborgarna	Senare mätning

Hållbar utveckling	
Minskning av utsläpp växthusgaser med 13% till 2011	Senare mätning
Minskad energianvändning med 1% till 2012	Senare mätning
Ökad produktion biogas till minst 2,5 miljoner normal-kubikmeter till 2015	Ej uppfyllt
Förnyelsebar elenergi 15% år 2011	Senare mätning
Livslångt lärande	
Högt betyg av minst 85% av föräldrarna - att förskola och fritidshems verksamhet stimulerar och utmanar barns utveckling	Delvis uppfyllt. Målet uppnås i förskola, men ej i fritidshem
Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen ska uppgå till 76%	Ingen mätning, men bedöms uppfyllas.
Andel elever som slutför gymnasium med behörighet till högskola ska uppgå till 86%	Ingen mätning, men bedöms uppfyllas.
Goda livsvillkor	
Antal dagar från beslut om särskilt boende till bostad tillgänglig mindre än 42 dagar	Senare mätning
Äldre som upplever inflytande och delaktighet i äldreomsorgen minst 58%	Senare mätning
Andel psykiskt funktionshindrade i daglig verksamhet minst 29% år 2011	Ej uppfyllt
Minskning av antal hushåll, 25 st, med ekonomiskt bistånd	Ej uppfyllt

5.3 Balanskravet

Enligt kommunallagen ska kommuner redovisa ett positivt resultat då hänsyn är tagen till reavinster.

För Jönköpings kommun innebär det:

	Delårsrapport	Prognos
Resultat	256	72
Avgår: Realisationsvinster	-54	-44
Resultat att stämma av mot balanskrav	202	28

5.4 Bedömning

Mot bakgrund av att ett stort antal mål inte har kunnat mätas samt att ett flertal mål inte bedöms kunna nås för helåret är det svårt att bedöma måluppfyllelse för god ekonomisk hushållning. Mätbarhet samt ambitionsnivå är två viktiga faktorer vid målformulering.

En samlad analys och utvärdering av om måluppfyllelsen bedöms vara förenlig med god ekonomisk hushållning borde framgå av delårsrapporten.

Balanskravet är uppfyllt i delårsrapporten och bedöms kunna uppfyllas vid årsskiftet om inga oförutsedda händelser inträffar som väsentligt förändrar resultatet för verksamhetsåret. Vi kan dock konstatera av även mindre avvikelser i förhållande till prognosen kan resultera i ett underskott.